

Pozoruhodná slova. Soudce Ústavního soudu ČR popřel deklarované funkce ústavního soudnictví a potvrdil, že Ústavní soud ČR je dnes čistě politickou institucí.

- MANAGER007 | 24. května 2024

ČESKO : Květnové rozhodnutí Ústavního soudu týkající se úřední změny pohlaví bylo pozoruhodným počinem. Možná ještě pozoruhodnější jsou ovšem některá vyjádření soudu a soudce Jaromíra Jirsy, která se týkají samotné funkce Ústavního soudu.

Nález přináší zarážející tvrzení, že „Úlohou Ústavního soudu je mimo jiné „katalyzovat“ demokratickou diskusi v situacích, kdy dosud neproběhla nebo kdy je dlouhodobě dysfunkční.“ Ústava ovšem žádnou takovou funkci ústavnímu soudu nedává, ten má podle článku 87 ohledně zákonů rozhodovat o zrušení zákonů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s ústavním pořádkem. Jinými slovy, ústavní soud má ve svém rozhodování brát v potaz pouze ústavní pořádek, k jiným okolnostem nepřihlíží. Za povšimnutí také stojí, že ústavní soud diskusi, o kterou z pochopitelných důvodů není velký zájem, katalyzuje tak, že svým autoritativním rozhodnutím její výsledek fakticky předurčí.

Ústavní soud v nálezu také zaujal stanovisko, že nečinnost českého zákonodárce v této otázce je neudržitelná, protože zůstáváme jednou z mála evropských zemí, kde zákonný požadavek chirurgického zákroku pro změnu pohlaví přetrvává. Právní situace v jiných zemích je ovšem z hlediska českého ústavního pořádku irelevantní a pro suverénní zemi irelevantní být musí. Právní poměry v Československu v roce 1936 ukotvující rovnost všech lidí také musely v porovnání s právními poměry u některých našich pokrokových sousedů budujících Novou Evropu vypadat neudržitelně.

Soud byl při svém rozhodování v choulostivé situaci, jelikož v podobné věci již před dvěma lety rozhodl, a to přesně opačně. Při prezentování nálezu veřejnosti soudce Jirsa podle serveru Česká justice rozhodnutí odůvodnil tím, že situace byla skutkově přeci jen odlišná, a pak pokračoval těmito slovy: „Ale hlavně, když se podíváme do okolních států, co se děje ve společnosti, tak ty dva roky jsou tak strašlivě dlouhá doba, že ÚS vyhodnotil situaci ve společnosti jinak.“

Tato slova jsou popřením deklarované funkce ústavního soudnictví, jíž má na základě zkušeností s totalitními režimy být ochrana těch nejzákladnějších práv, a to právě před potenciální zvlí momentálních nálad společnosti. Při plnění svého úkolu má ústavní soud přihlížet pouze k ústavnímu pořádku, neboť se má za to, že v ústavě ukotvená práva jsou základem fungování společnosti, jež by jinak byla smýkána výkyvy nálad na tu či onu stranu. Akademicky je taková úvaha pochopitelná, nicméně její naplňování v reálném světě je obtížné. Ústavní soudci bývají vybíráni z lidí konformních, kteří dobře rozumějí potřebám doby, přesněji, potřebám vládnoucích sil.

V každém případě je vyjádření soudce Jirsy užitečné. Potvrdil tím, že ústavní soud je přes všechny akademické teorie čistě politickou institucí. Sledovat dění ve společnosti a snažit se vyjádřit zájmy jednotlivých skupin je funkcí politiky. Je naprosto v pořádku, když si politická strana dá do programu usnadnění změny pohlaví a vyjde s takovým požadavkem na politický trh. Váhu takového požadavku pak přesně stanoví volby. Rozhodně to není v kompetenci ústavního soudu a rozhodně žádný soudce není schopen znát „dění ve společnosti“, toho není schopen žádný jednotlivec ani instituce, od toho

jsou parlamentní mechanismy. Jak již bylo uvedeno výše, ústavní soud má podle naší ústavy rozhodovat o zrušení zákonů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s ústavním pořádkem. O rozporu s „děním ve společnosti“ ústava nehovoří.

Vyjádření soudce Jirsa není ojedinělé, názor, že ústavní soud je politická instituce svého času výslovně vyjádřil i předseda Ústavního soudu Rychetský, nicméně soudce Jirsa odkazem na „okolní státy“ věc posunul dál. Pokud ústavní soud přihlíží k dění v naší společnosti, lze to pochopit. Pokud ovšem bere ohledy na dění v cizině, je nutno se nad tím pozastavit. Mechanismus, jakým ústavní soud zjišťuje dění v okolních státech, aby podle něj řídil své rozhodování, je nejasný. Jasně ovšem je, že v okolních státech se zabírají i jinými tématy, než je změna pohlaví, a někdy se ta témata bytostně týkají naší územní suverenity.

AUTOR: Jan Žamboch

[ZDROJ](#)